Horváth F. (2008): Az újulati és cserjeszint felmérésének módszere. 2008. június 23.

Teljes hivatkozás: Horváth F. (2008): Az újulati és cserjeszint felmérésének módszere. 2008. június 23.
Rövid hivatkozás: Horváth (2008)
Első szerző: HF, Gulyás Györgyi
Év: 2008
Összefoglalás:
Fő célkitűzés: a *regenerációs/újulati szintről*, valamint a *cserjeszintről* nyerni értékelhető adatokat. További cél volt az ÚJCS, FAÁSZ és ANÖV módszerek összehangolása. Mindezzel teljessé és koherenssé válik az erdőszerkezet jellemzése. Az ezekben a szintekben lejátszódó folyamatok meghatározóak az erdő felújulása szempontjából, de csak az erdő többi komponensével együtt értelmezhetők.

A módszer leírása a *csatolt állományban* található (40 KB).
A csatolt tanulmányon kívül letölthető még:
- az ÚJCS adatlap 2.2-es változata (106 Kb DOC)
- a magyarázatokkal is ellátott ÚJCS 2.2 adatlap (112 Kb DOC)

erdőszerkezet: gyepszint
erdőszerkezet: újulat
módszertan: felmérés, monitorozás
természetvédelem: kezelés, terv
Megjegyzések:

Bevezetés, cél, szintek, mintavételi terület

Az újulati és cserje-szint felmérés (ÚJCS) az aljnövényzet-felmérés (ANÖV) által *nem* és a faállomány-szerkezet felmérés (FAÁSZ) által korábban *eltérő koncepcióval* és *nem kielégítően lefedett* szintek és erdőszerkezeti tulajdonságok becslésére szolgál.

Fő célkitűzés: a regenerációs/újulati szintről, valamint a cserjeszintről nyerni értékelhető adatokat. További cél volt az ÚJCS, FAÁSZ és ANÖV módszerek összehangolása. Mindezzel teljessé és koherenssé válik az erdőszerkezet jellemzése és az összehasonlítás lehetősége. Az ezekben a szintekben lejátszódó folyamatok meghatározóak az erdő felújulása szempontjából, de csak az erdő többi komponensével együtt értelmezhetők.

Újulati szint (regeneration layer): az 50 cm-nél magasabb, de 130cm-nél alacsonyabb fásszárúak (cserjék és fák) alkotta növényzeti szint. Jellemzően a fa- és cserjefajok lehetséges elszaporodásának és megerősödésének, ugyanakkor a nagyvad szelektív gátló/blokkoló hajtásrágásának küzdőtere.

Cserjeszint (shrub layer): a 130cm-nél magasabb, de az 5cm-es mellmagassági átmérőt még el nem érő fásszárúak (cserjék és fák) alkotta növényzeti szint. Ezek a hajtások a vad szájából már többé-kevésbé „kinőttek", azonban a fajok, ill. az egyedek közötti versengés kiemelkedően erős.

Hajtás: hajtásnak tekintjük a mageredetű önálló fácskákat és a közös tőről/gyökérről eredő polikormon egyedek önálló hajtásait, sarjhajtásait is – ezeket egymástól eredetük szerint nem különböztetjük meg.

Hajtás(vég) rágottság: az újulati és cserje-szintbe eső fásszárúak vezérhajtásának, hajtáscsúcsának vad által történt visszarágottsága (egyéb károsítást nem regisztrálunk). A hajtást akkor is rágottnak tekintjük, ha az idei – még be nem fásodott – új hajtás nincs leharapva, de a tavalyi vessző igen.

Mintavételi terület: az aljnövényzeti felmérés szemléletével megegyezően, a mintavételi pont (MVP) 6 m sugarú környezetét (főkör) tekintjük az újulati és cserjeszint felmérés területének. A főkör kerületén a 8 fő- és mellékégtáj szerint kijelölt, 4 m2-es alminta-körök a mintavételi egységek.

Mit mérünk fel?

A) Szintenként (újulati és cserjeszint), minden cserje- és fafajra, mind a 8 almintakörben hajtásszámolást vagy hajtásszám becslést végzünk. A felmérés során csak azokat a hajtásokat vesszük figyelembe, amelyek az almintakörben erednek (a behajló vagy lefektetett hajtásokat nem). Opcionálisan – ha az újulat és a cserjék nagy sűrűsége és egyöntetű előfordulása ezt indokolja – 8 almintakör helyett csak a 4 főégtáj szerinti felmérés is kielégítő lehet. Ha egy 4 m2-es almintakörben 10-15-nél több hajtás ered, akkor a sűrűséggel arányosan a becslést ± 3-5(-10) pontossággal végezzük. A hajtásokat megkülönböztetjük a szerint, hogy rágottak-e avagy nem, függetlenül a rágottság súlyosságától.

B) Szintenként (újulati és cserjeszintre külön-külön), becsüljük a 6 m sugarú főkörre vonatkozó borítást.

Hogyan végezzük a felmérést?

Az ÚJCS felmérés önállóan is végezhető , azonban célszerű és ajánlott azt az aljnövényzeti (ANÖV) felméréssel együtt végezni. Az ANÖV felmérés során „szög, madzag” módszerrel kijelölt almintakörökben végezzük az ÚJCS-A felmérést is (közvetlenül az ANÖV felmérés után vagy azt megelőzően). A hajtásszámolás eredményeit külön adatlapon rögzítjük (MVP-ÚJCS adatlap).

A munka során az almintakörökkel É-tól indulva (az órajárásnak megfelelően: É, ÉK, K, DK, D, DNy, Ny, ÉNy) körbe haladunk, majd ennek végeztével az újulati és cserjeszintek borításának becslését (ÚJCS-B) az ANÖV-nél megkövetelt borításbecslésekkel együtt érdemes megtenni. Ennek eredményét is az MVP-ÚJCS adatlapra jegyezzük fel.

Ez a munkaszervezés az ANÖV felmérés folyamatát nem szakítja meg, hanem azt kiegészíti. Ez becsléseink és tapasztalataink szerint az ANÖV felmérésre fordított időt 10-30%-kal növeli meg. Gyakran a dús cserjeszint gyenge aljnövényzettel párosul és viszont, aminek következtében a két felmérés szélsőségei sokszor kiegyenlítik egymást. Persze egy nudum jellegű állományban a sok cserje vagy a betöltődő fiatal fák felmérése több időt vehet igénybe.

Értékelés

Az almintakörök adatainak MVP-onkénti összesítése alapján hektáronkénti hajtásszám (és borítás) becsülhető minden cserjére és fafajra, az újulati és a cserjeszintre vonatkozóan külön-külön. Becsülhető továbbá a rágottság mértéke, ugyancsak fajonként és szintenként. Ezek az eredmények azonban az erdőszerkezet többi elemének ismerete nélkül aligha értelmezhetők önmagukban.

Adatlap

Az újulati és cserjeszint felméréséhez önálló adatlapot (MVP_UJCS_adatlap_2.2) fejlesztettem ki, amelynek megjegyzésekkel ellátott változata az MVP_UJCS_adatlap_2p2_megjegyzesekkel.doc állomány.

Módszertani illesztések

A faállomány-szerkezet (FAÁSZ) felmérésének módszerében a cserjeszintre vonatkozó korábbi felfogás eltérő és inkonzisztens, azt az ÚJCS kiváltja, így elhagyhatóvá válik.

A FAÁSZ "életképes újulat"-ra vonatkozó becslése más és inkonzisztens felfogást tükröz, részben átfed az aljnövényzeti szint (ANÖV) felmérésével, ennek következtében elhagyható (de akár meg is tartható volna).

módszertan, botanika, HTV, ERDŐháló

Lelőhely: ER Archívum (2008/D-010/1, 2008/D-010/2)
Típus: kéziratos mű
Erdőrezervátumok: Y - AZ ÖSSZES ERDŐREZERVÁTUM (HU) Katalógusba vette:

HF
Katalógusbavétel időpontja: 2011-06-24